

MAAELUMINISTEERIUM

PROTOKOLL

06.10.2016 nr 6

Teadmussiirde komisjoni kuues istung

Algus kell 12.30, lõpp kell 15.00

Juhatas Toomas Kevvai
Protokollis Hanna Kreen

Võtsid osa komisjoni liikmed: Aino Haller (Haridus- ja Teadusministeerium), Anneli Laigu (Keskkonnaministeerium), Elen Peetsmann (Mahepõllumajanduse Koostöökogu), Jaan Sõrra (Eesti Põllumeeste Keskliit), Mart Kullamaa (Eesti Keskkonnaühenduste Koda), Tiina Saron (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda), Külli Kaare, Mai Talvik, Merle Saaliste (Maaeluministeerium).

Puudusid komisjoni liikmed Kalle Liebert, Sirje Potisepp.

Kutsutud: Merry Aart, Mati Koppel, Andres Vinni, Leho Verk

Võtsid osa ametnikud: Annika Suu, Hanna Kreen, Kaire Kasearu, Karin Zereen, Liina Jürgenson, Marika Ruberg, Martin Kukk, Riina Kurm.

Päevakord:

- 1) Ülevaade teadmussiirde ja teavituse toetusest, koolitusvajaduse küsitlusest ning innovatsiooniklastritest
- 2) Ülevaade põllumajanduspoliitika rakendamise tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajalise programmi täitmisest
- 3) Ülevaade mahepõllumajanduse tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajalise programmi täitmisest ja edasistest plaanidest
- 4) Ülevaade taimekasvatuse tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajalise programmi täitmisest ja edasistest plaanidest
- 5) Ülevaade pooleliolevatest teadmussiirde pikaajaliste programmide hangetest
- 6) Ülevaade mesindusprogrammi tegevustest ja võimalustest
- 7) Ülevaade nõustamisteenuste osutamise lepingu täitmisest

1. Innovatsiooniklastrid, koolitusvajaduse küsitlus, teadmussiire

Ülevaate esitas Kaire Kasearu, Maaeluministeerium

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-kasearu.pdf>

Innovatsiooniklastri esimese taotlusvooru tulemusel sai heakskiidu kaks tegevuskava, kes oma koostöö tulemusi hakkavad tutvustama järgmiselt: Piimaklaster MTÜ 5 infopäeva ja konverents; MTÜ Eesti Põllukultuuride Innovatsiooniklaster 12 infopäeva. Uues taotlusvoorus (10.10-14.10.2016) on võimalus antud seni rakendamata valdkondades: liha tootmine ja töötlemine; aiandussaaduste tootmine ja töötlemine; mahepõllumajandussaaduste tootmine ja töötlemine; keskkonnakaitse, sh mullakaitse.

2016. aasta mais läbiviidud põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori koolitusvajaduste küsitluse eesmärgiks oli koondada hinnanguid nii toetuse taotlejate (koolitusasutuste) kui taotluste hindajate jaoks. Uuringule laekus 73 vastust. Küsitluse kokkuvõte on avaldatud Maaeluministeeriumi ja PRIA kodulehtedel.

Teadmussirde ja teavituse meetme üleriigiliste tegevuste viimase taotlusvooru (15.08-19.08.2016) taotlused on hindamisel. PRIA peab otsused tegema 7. jaanuariks 2017.

Üleriigiliste tegevuste taotluseid esitati vähem kui 2015. aasta voorus, 2016. aasta maakondlike tegevuste puhul oli suur ületaotlemine.

Arutati: 2016. aasta maakondlike tegevuste puhul said heakskiidu vaid täpselt eelarvesse mahtunud taotlused. Heakskiiduta jäid näiteks taotlused, kus eelarve ületati vaid paarikümne euroga. Kui osalist rahuldamist teha ei ole võimalik, kas võiks rahastuse saada paremusjärjestuse alusel järgmine taotlus, mis eelarvesse mahub.

Praegu on plaanitud tolle taotlusvooru eelarve jääk lisada järgmise aasta (2017) maakondlike tegevuste taotlusvooru eelarvele juurde. Küsimus võib tekkida MAK 2014-2020 viimase taotlusvooru eelarve ülejäägi paigutamise kohta.

Otsustati: Eelarve kasutamise võimaluste selgitused esitatakse protokollis (nii osalise rahuldamise kui paremusjärjestuse teistsuguse rakendamise kohta).

Vastused:

- Kehtiva õiguse alusel on osaline rahuldamine võimalik seoses mitteabikõlblike kuludega, vastavalt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõikele 6: „Maaelu arengu toetuse andmise tingimustes võib ette näha, et kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole põhjendatud taotluses sisalduvate mitteabikõlblike kulude tõttu, võib toetuse summat vähendada tingimusel, et saavutatakse tegevuse eesmärgid. Kui taotleja ei ole nõus toetuse summa vähendamise, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus. Toetuse summa vähendamine ei mõjuta maaelu arengu toetuse taotluste paremusjärjestust, kui paremusjärjestus on moodustatud enne toetuse summa vähendamist“. Ministeerium planeerib koostöös PRIAga 2016. aasta jooksul osalise rahuldamise võimalused üle vaadata regulatsioonide ja eelmise perioodi kogemuste baasil.
- Vastavalt Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 79 lõikele 1 rahuldatakse taotlused paremusjärjestuse alusel. Seaduse ning ka määruse mõte ei ole teha paremusjärjestusest valikulist otsust taotluste rahastamise kohta. Samuti oleks see vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikliga 49, kus sätestatakse muuhulgas, et valikukriteeriumitega tagatakse taotleja võrdne kohtlemine. Maakondlike tegevuste taotlusvoorst ülejääv summa lisatakse järgmisse maakondlike tegevuste taotlusvooru.

Arutati: Maakondlike tegevuste taotlusvooru eelarve jagati maakondade vahel järgmise põhimõtte alusel: 50% kavandatud eelarvest (200 000 €) jagatud kõigile maakondadele võrdselt,

25% ühtse pindalatoetuse taotlejate arvu järgi ning 25% ühtse pindalatoetuse pindala järgi maakonnas.

Üleriigiliste tegevuste eelarve (350 000 € aastal 2016) jaotati 5 valdkonna vahel võrdselt. Kui üleriigiliste tegevuste taotluseid kiidetakse heaks vähem kui on vastava valdkonna eelarve, jaotatakse jääk teise tegevusvaldkonna nõuetele vastavate taotluste vahel vastavalt paremusjärjestusele.

Otsustati: Senine eelarve jaotuse printsiip on sobilik.

Arutati innovatsiooniklastrite hindamise printsiipe: kuidas hinnatakse keskkonnakaitse valdkonna taotlustes tarneahela aspekti. Kõrgema hinnangu saab taotlus, milles kavandatakse käsitleda tegevusvaldkonda suurema ulatusega, näiteks lihaga tegelemise klastris oleks hõlmatud rohkem loomaliike. Oodatakse, et mahepõllumajanduse klaster tegeleks nii looma- kui taimekasvatusega.

Arutati tegevuskava täitmise perioodi: esitatud tegevused tuleb ellu viia kogu perioodi (4 aastat) peale kokku. Teavitustegevused on klastris toimuva koostöö tulemustest teavitamiseks. Vahearundeid ja detailseid tegevuskavasid esitatakse vaid hindamiskomisjonile. Maaeluministerium kavandab koos Maamajanduse Infokeskusega innovatsiooni- ja teadmussiirdetegevusi tutvustava seminari korraldamist.

2. Põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajaline programm

Ülevaate esitas Merry Aart, Tartu Põllumeeste Liit, projektimeeskonna liige.

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-aart.pdf>

Ettekandes esitatud 2016. aasta numbrid on muutuvad, kuna infopäevi toimub pidevalt. Kevadperioodil toimub kõige rohkem infopäevi (pindalatoetuste periood), samas on see kiire aeg ka ettevõtjatele infopäevadel osalemiseks. Infopäevast teavitamiseks on kõige efektiivsem otsepostitus. Koostöö PRIA, ministeriumi, ühispakkujate ja teiste partneritega sujub, raskused on ületatud. Palju infopäevi on toimunud Tartus lektorite, eriti PRIA ametnike soovil, aga hinnatud korraldamise koht on ka Paide. Tagasisidena on esitatud palju ettepanekuid uute teemade kohta.

Esile toodi järgmised aspektid:

1. sihtgrupi suurust hinnatakse tellimuse koostamisel üle (väljamakse on osalejate järgi ning väiksem väljamakse ei kata kulusid; vähem osalejaid on lisaks Hiiumaale ka Ida-Virumaal; toetatakse vaid nõuetele vastavaid osalejaid, mitte ametnike osalemist);
2. noore või vähese kogemusega lektori (ametniku) kohta on tagasiside tihti kriitiline;
3. raskused ametiasutuste lektoritelt ettekannete õigeaegse laekumisega (2 päeva enne infopäeva peavad ettekanded olema veebis avaldatud, esialgseid ettekandeid saab infopäeva ajaks või vahetult selle järgselt uuendada);
4. igal infopäeval peab olema nähtaval EL ja MAK sümboolika (ametnike esitatud ettekannetel logod tihti puuduvad), nõutakse ka lipukeste olemasolu lektoripuldis (infopäevi on samadel kuupäevadel või lühikese perioodi jooksul erinevates maakondades palju);
5. PRIA ootab ka ametiasutustest pärit lektorite kooskõlastamist Maaeluministeriumiga (abiks on elektrooniline teavitamise vorm);

6. loodetakse paremat planeerimist, 2016. aastal on olnud palju infopäevade edasilükkamist ja seetõttu lepingute muutmisi.

Arutati: www.pikk.ee sündmuste kalendrit vaadatakse ca 2000 korda nädalas. Tehniliselt võiks kalendri kasutajatel olla võimalik tellida huvipakkuvate valdkondade/teemade infopäevade otseteavitusi.

3. Mahepõllumajanduse tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajaline programm

Ülevaate esitas Elen Peetsmann, SA Eesti Maaülikooli Mahekeskus, projektijuht

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-peetsmann.pdf>

Raamleping allkirjastati veebruaris, programmi teave, sh infopäevade teated ja teabematerjalid avaldatakse veebis: www.maheklubi.ee. 2017. aasta tellimuse ettepanek on Nõukogus läbi arutatud ja Tellijale esitatud.

Infopäevade ettekanded avaldatakse infopäevaga samal kuupäeval. Infopäevade kohtade valikul arvestatakse piirkonna peamiste tootmissuundadega. Infopäevad korraldatakse 6-tunnistena, et täita mahepõllumajanduse toetuse nõudeid mahetootjate jaoks võimalikult vähese koolituspäevade arvuga. Infopäevad on väga populaarsed, eelregistreerimisega saavad grupid kiiresti täis (keskmiselt 42 osalejat infopäeval). 2016. aastal on oktoobris tulemas tootmise-teemalised infopäevad, novembris kavas töötlemise teemad. 2017. aastast kutsutakse rohkem välislektoreid.

Mahepõllumajanduse konverents toimub 29.11.2016 Polli Aiandusuringute keskus. Ettevõtete külastusel Suurbritannias osales 11 isikut, osalejateks valiti ettevõtjad, kes on ka lektorid või kelle juures toimuvad üritused. Esitlustegevustel osales keskmiselt 31 inimest, otsitakse paindlikkust päeva teavitamise jaoks, kui esitleda on vaja näiteks sõltuvalt taime kasvufaasist. Õpiringide puhul hinnatakse kõrgelt võimalust omavahel variante arutada, järgmiseks aastaks kavandatakse teraviljakasvatuse õpiringe korraldada piirkonnapõhiselt.

2016. aastal antakse välja 9 teabematerjali. 2017. aasta teabematerjalide kavandamisel selgus, et teabematerjalide pealkirjad, formaadid ja väljaandmise aastad on küllalt selgelt ette kirjutatud. Kombatakse paindlikkuse piire, näiteks trükkimise asemel materjali väljaandmiseks elektrooniliselt.

4. Taimekasvatuse tegevusvaldkonna teadmussiirde pikaajaline programm

Ülevaate esitas Mati Koppel, Eesti Taimekasvatuse Instituudi direktor, projektijuht

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-koppel.pdf>

Leping sõlmiti 2 kuud tagasi, konsortsiumis on 4 liiget, nõukogus 8 asutust või organisatsiooni. Kuigi hanke dialoog oli detailne, on lepingu tehnilised tingimused tegevuste teemade täpsustamiseks vabamad ja palju otsustab Nõukogu (infopäevade ja esitlustegevuste teemad jmt). Nõukogule ja Täitjale jääb sellise vabaduse tõttu suurem vastutus.

Osade pikaajalist planeerimist ja järjepidevat rakendamist eeldavate tegevustega alustati enne raam- ja hankelepingu allkirjastamist (taimekaitse nõuandesüsteem). Programmi tegevused koondatakse veebilehele <http://taim.etki.ee/>. Planeeritakse, et programmi tegevused ja tulemused on kättesaadavad ka pärast lepingu lõppu.

Augustis toimus esimene esitlustegevus koostöös Voore Farmiga mullaharimise tehnoloogiast, osales ca 130 inimest. Esitleti 18 külvikut, päevast koondatakse videofilm. Kokkuleppel ettevõttega toimub samas kohas 2017. aastal jätkuna esitluspäev saakidest enne koristust.

2016. aastal vormistatud hankelepingut täidetakse kuni 2017. aasta märtsini. Kavandatud on 3 konverentsi (taimekaitse, viljelusvõistlus ja mullateadus), 2 infopäeva, taimekaitsekoolitused (Järvamaa KHK korraldamisel), 4 teabematerjali ja käsiraamatut ning nimetatud videofilm.

5. Ülevaade tegevustest teadmussiirde pikaajaliste programmide hankimisel

Ülevaate esitas Hanna Kreen, Maaeluministerium

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-kreen.pdf>

Lepinguni on jõudnud 4 pikaajalist programmi.

Aianduse programmi leping sõlmiti komisjoni istungile eelnenud päeval (05.10.2016). Aianduse programmi dialoogi tulemusel vähenes tellitavate tegevuste valik, tellitakse vaid infopäevi, konverentse ja esitluspäevi.

Toiduohutus II: avatud hankemenetlus, pakkumuste esitamise tähtaeg 25.10.2016. Programmi tegevuste valikul arvestati luhtunud toiduohutuse programmi dialoogi kogemusi.

Ühistegevuse programm: dialoog lõpetatud, pakkumuste esitamise tähtaeg 21.10.2016. Ühispakkujad integreerivad kõik tegevused omavahel, näiteks infopäevade jaotusmaterjalid arendatakse aja jooksul teabematerjalideks ja käsiraamatuteks; infopäevadel osalejad püütakse suunata koolitustele ja praktilise ühistegevuseni.

Loomakasvatuse programmi dialoog on veel pooleli, hetkel toimub ühistaotlejate poolt pakutud mahtude ja teemade sisuline läbikaalumine. Kindlasti jäävad prioriteetideks loomade heaolu, bioturvalisuse ja ravimite vastutustundliku kasutamise teemad.

Arutati: pikaajaliste programmide raames korraldatavad täiskasvanute koolituse seaduse nõuetele vastavad koolitused sobivad ka konsulentide kohustuslike koolitustundide arvestusse. Kahjuks need üritused, mida tehakse infopäevade või esitluspäevade või muuna, koolitustundide arvestusse üldiselt ei sobi, kuigi annavad kasulikku infot ka konsulentidele. Mahepõllumajanduse programmis koolitustena reklaamitavad üritused on tellitud infopäevadena ega vasta täiskasvanute koolituse seaduse nõuetele.

6. Ülevaade mesindusprogrammist

Ülevaate esitas Liina Jürgenson, Maaeluministerium

Ettekanne (ettekandes kaldkirjas näidatud meetmeid rakendatakse alates 2017)

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-jurgenson.pdf>

Põllumajandustoodete ühise turukorralduse meede toetuseks mesindussektoris on

liikmesriikidele vabatahtlik, Eestis rakendatakse alates 2004. aastast: www.mesindusprogramm.eu. Iga programmi periood on 3 mesindusaastat (01. augustist 31. juulini).

Mesindusprogrammi 2017-2019 tegevusteks on muuhulgas koolitused, õppepäevad, infoleht Mesinik ja muud trükised, rahvusvaheline koostöö, vaatlusmesilate võrgustik jmt. 2017. aastast tegeletakse lisaks varroatoositõrjele ka ameerika haudmemädanikuga. Meeanalüüside kogumisega alates 2004. aastast on moodustatud andmebaas Eesti mee kohta. Programmi eelarve sõltub mesilasperede arvust, uue perioodi eelarve on ligikaudu 165 000 € aastas.

7. Ülevaade nõustamisteenuste osutamisest

Ülevaate esitas Andres Vinni, Maaelu Edendamise Sihtasutuse juhatuse liige

Ettekanne

<http://www.agri.ee/sites/default/files/content/komisjonid/teadmussiire/ts-komisjon-2016-10-06-vinni.pdf>

Nõustamisteenuste osutamise lepingu täitmine algas 1. juulist 2015. Esimese 12 kuu jooksul sõlmiti nõustamislepinguid 883, unikaalseid kliente oli 601.

Seatud on ülesanne muuta nõustamisvaldkondade struktuuri: senise majandusnõustamise ülekaalu asemel peab suurema osakaalu moodustama erialanõustamine (12 kuu tulemusel: taimekasvatus 34%, loomakasvatus 18%, keskkond, metsandus, maaparandus jmt kokku 6%). Suurenenud on nõuetele vastavuse nõustamise osakaal (31%), kahjuks küll nõuete rikkumiste tõttu. Majandusvaldkonna nõustamist pakutakse ka kommertsalustel, selle osakaal on vaid 6% MES kaudu osutatud teenustest.

10 aktiivsemat konsulenti teevad 57% nõustamislepingutest, töölepinguga konsulentidele tasutakse igakuiselt, teistele vastavalt toetuse laekumisele PRIAst. Uute konsulentide värbamine ei ole lihtne kutse omistamise detailirohkete nõuete tõttu.

Konsulentide koolituste korraldamiseks on MES registreeritud täienduskoolitusasutuse pidajana. Osaletakse erinevates teadmussiirde pikaajalistes programmides. Nõutud on 25 täienduskoolituse tunni läbimine aastas iga konsulendi puhul, nõuet ei saa täita infopäevadel osalemisega.

Mentorlusteenust vajab enamasti alustav või noor ettevõtja, kellel ei ole toetuse saamiseks piisavat majandustegevust. Potentsiaalsed mentorid on hõivatud inimesed, kuid mentorluse koolitus ja toetuse jaoks paberite vormistamine on ajamahukad. Raske leida mentoreid, kes mentoriteks jääks.

Lisaks nõustamisteenuste osutamise lepingule korraldab MES e-PRIA kasutamise juhendamist, juhendamise tulemusel on e-PRIA kaudu pindalatoetuse taotlemine järjest levinum. Järgmisel aastal tõenäoliselt juhendatakse ka mahepõllumajandustootjaid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Kevvai
komisjoni esimees
toiduohutuse ning teaduse ja arenduse
asekantsler

(allkirjastatud digitaalselt)
Hanna Kreen
protokollija
teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist